

»Her er den bedste Plads paa hele Øen!«

I Nysted findes et nygotisk middelalderslot, en mindsten for Danmarks største digter og en brolagt gade med et smukt, gammelt lægehus. Sammenhængen mellem de tre er en æggende fortælling om erotik og død.

DAVID JACOBSEN TURNER

david.j.turner@jp.dk

I Danmarks sydligste købstad, den pittoreske lollandske småby Nysted, står et fredet gulmalet vandtårn og pryder byen som en kæmpe fallos.

Tilgiv den lumre indledning, men enhver, der besøger byen, må få den association, og egentlig er det såre passende, for Nysteds mest berømte beboer gennem tiden er vor store erotikker Emil Aarestrup, der virkede som læge i byen fra 1827-1838. Han udså sig Nysted som sit sanselige, frigjorte paradys, fjernt fra byens larm og uro, og det var her, han havde sin lykkeligste tid og sin mest produktive periode som digter.

Samtiden var dog ikke klar til ham. Da hans første og eneste digtsamling, "Digte 1838", udkom, solgte den 40 eksemplarer, og tidens store kritiker Johan Ludvig Heiberg kaldte digtene »uansændigt sjofle og liderlige«. Ikke mindst afsnittet med "erotiske situationer" var vovede, og de pikante digte har givet ham tilnavnet orgasmens besynger. Men det er misvisende, for i orgasmeøjeblikket – "den lille død", som det også kaldes – er det hele allerede forbi. Aarestrup besynger øjeblikket før orgasmen. Men det er misvisende, for i orgasmeøjeblikket – "den lille død", som det også kaldes – er det hele allerede forbi. Aarestrup besynger øjeblikket før orgasmen. Men det er misvisende, for i orgasmeøjeblikket – "den lille død", som det også kaldes – er det hele allerede forbi. Aarestrup besynger øjeblikket før orgasmen.

I geniets værksted

Han boede i Adelgade 80, og takket være lokale ildsjæle har huset siden år 2000 fungeret som et lille museum for digteren. Et af hans tipoldebørn har doneret digterens

gamle medicinskab til museet, og sammen med hans dåbske, en smuk gammel kuffert, en originaludgave af "Digte 1838", hans kortspilbord og digterstolen udgør det husets klenodier. Sidstnævnte er ærespladsen, når foreningen bag huset inviterer nutidige digtere til at læse op i huset.

Digterdoktoren var levedmand om en hals, og mange af hans breve til den københavnske vennekreds, som bl.a. talte Søren Kierkegaard, slutter med bestillingslister på de luksusfødevarer, han ikke kunne skaffe i Nysted.

Også i dag er Nysteds butiksliv på retur, om end det ikke skorter på genbrugsbutikker. Heldigvis er her endnu en slagter og et par hyggelige spisesteder på havnen. Om de serverer Aarestrups elskede flamske sild og generer, når Jyllands-Postens udsendte dog ikke at konstatere.

I en årrække havde Københavns Kommune stor succes med at eksportere sine sociale tilfælde og nomadefamilier sydpå. Så kunne øboerne sende roer den anden vej, og der stopper associationsrækken for Lolland vist for mange mennesker. Men når man spadserer i de brolagte gader blandt bindingsværk, stokroser og den gudesmukke nygotiske kirke, kunne man ønske, at flere lagde vejen forbi.

Også litteraturen taler til Lollands pris. Digtere som Christian Winther, Frederik Paludan-Müller og Kaj Munk er rundet af *Plutten*, som de lokale med lige dele ironi og veneration kalder deres territorium. *Plutte* er den særegne, mudrede jord, man finder henede på markerne. Øvre på Falster hedder det

Serie LITTERATURENS STEDER

Dansk litteratur hænger ofte sammen med Danmark. Forfattere og bøger hænger sammen med bestemte steder. I en sommerserie ser vi nærmere på en række forfattere og deres tilknytning til en bestemt del af landet – i kraft af deres eget liv eller deres bøger.

smatmorads, og ve den, der forveksler de to.

Aarestrup kan ganske vist ikke beskrives som Lollands besynger, men øen og byen er til stede i digtene.

»Her rasler Skoven og her suser Sivet / Her er den bedste Plads paa hele Øen! / Sø slynger sig om Skov, og Skov om Søen, / Som Faunen holder Nymphen fast om Livet,« skriver han et sted.

Hvilket passende kunne være valgsprog for Lolland. Henede hedder det ikke "Udkantsdanmark" eller "vandkantsdanmark", men "Blondekanten" – det er sådan, bølgene ser ud på rigets sydlige kyster.

Komtessens død

En kort spadseretur fra digterens hus ligger det næstvigtigste geografiske pejlemærke for Aarestrup-pilgrimen: Aalholm Slot, der danner et gådefuldt bagtæppe for

Nysteds kønne lystbådehavn.

»I eventyrlig Skjønhed / Krystalklar, straalte Staden / Og som et magisk Luftsyn / Blændede Slotsfaçaden,« skriver han i sit allerbedste digt "Paa Sneen", og selv nu, hvor sommersolen farver slotsspiret gyldent, kan man se den gådefulde vinteraftens månelys for sig.

Emil Aarestrup var læge for slottets folk, herunder den svagelige komtesse Amalie Raben, der var hans jævnaldrende. I 1832 bad hendes far, Grev Raben, Aarestrup om at ledsage hende på et kurop-hold til Karlsbad, og sammen med en anstands dame tog de af sted. Men lige lidt hjalp det. Amalie Raben døde på hjemrejsten, og Aarestrups magtesløshed over ikke at kunne kurere hende blev en formativ sorg i hans liv – på kanten af det erotiske øjeblik og den forbudte kødelige forening venter afgrunden. At Lolland blev ramt af et koleraudbrud, mens han var bortrejst, gjorde kun tragedien større og bragte ham i øvrigt i miskredet i byen, da hans vikar ikke var nået frem.

Aarestrup hængede om den døde komtesse minde og udødeliggjorde deres rejse i digtet "Paa Bjerget", og dét kan man passende tage med sig ned til vandet. Sætte sig på plænen med ryggen mod hans mindsten, der står placeret midtvejs mellem geniets værksted og slottet. Derefter kan man blade om til den mest berømte af de erotiske situationer og opleve kuldegysningen ved at læse det *on location*:

»Om lidt så er vi skilt ad / Som bærene på hækken / Om lidt er vi forsvundet / Som boblerne i bækken.«